

Tehdäänpä tutkimukseen perustuva aktiivointipolitiikan kokonaisuudistus

Työttömien aktiivointi on arkipäivää. Nuorilla ja pitkäaikaistyöttömillä on aktiivointikausia, eikä muitakaan työttömiä päästetä pahasti passivoitumaan. Aktiivointikepilä vähennetään työttömänä pysymisen houkutusia, ja aktiivointiporkkanalla parannetaan työllistymismahdollisuuksia. Aina tosin toinen käsi ei tunnu tietävän toisen tekosia. Toisinaan toista kättä ei taida edes kiinnostaa toisen touhut. Asetutaanpa hetkeksi päättäjän tuolille ja laitetaan kädet heilumaan tutkimustiedon avulla.

Useat tutkimukset raportoivat, miten lähestyvä aktiivointijakso lisää poistumisia työttömyysturvaetuuksien piiristä. Jos poistujat ovat helposti työllistyviä, niin aktiivointi on oiva keino ohjata niukat resurssit niitä eniten tarvitseville. Entäpä aktiivoinnin kireys? Liian löysänä se ei seulo apua tarvitsemattomia etuuskiltiltä. Liian kireät pakotteet puolestaan leikkaavat todellisten avuntarvitsijoiden etuuksia erilaisten sanktioiden välityksellä. Kuulostaa hankalalta, joten jätetään tarkennukset vielä hetkeksi hautumaan.

Toinen yleinen tulos on, että aktiivointitoimet eivät juuri edistä osallistujien

työmarkkinauraa. Tämä on huono uutinen, sillä työvoimapolitiittisten toimenpiteiden lisääminen olisi mukavampaa kuin pakotteiden kiristäminen. Voisihan tietysti puhua työkyvyn ylläpitämisestä, mutta mitenkähän kauan työkykyä pitäisi ylläpitää? Toimien vaikuttamattomuutta on nimittäin raportoitu useiden vuosien aikajänteellä. No, ei takerruta aktiivointijaksolle siirtyvien auttamiseen, vaan mennään eteenpäin.

Kolmas tutkimuskirjallisuudesta kumpuava havainto kertoo pakollisten ja sanktioin höystettyjen aktiivointijärjestelmien toimivan vapaaehtoisia järjestelmiä paremmin. Nämä tulokset tosin koskevat Yhdysvaltoja, joka on kovin kaukana Suomen universaalista sosiaalipolitiikasta. Parempaakaan tietämystä ei ole, joten otetaan tämä lähtökohdaksi. Saadaan ainakin yksi asia kiinnitettyä.

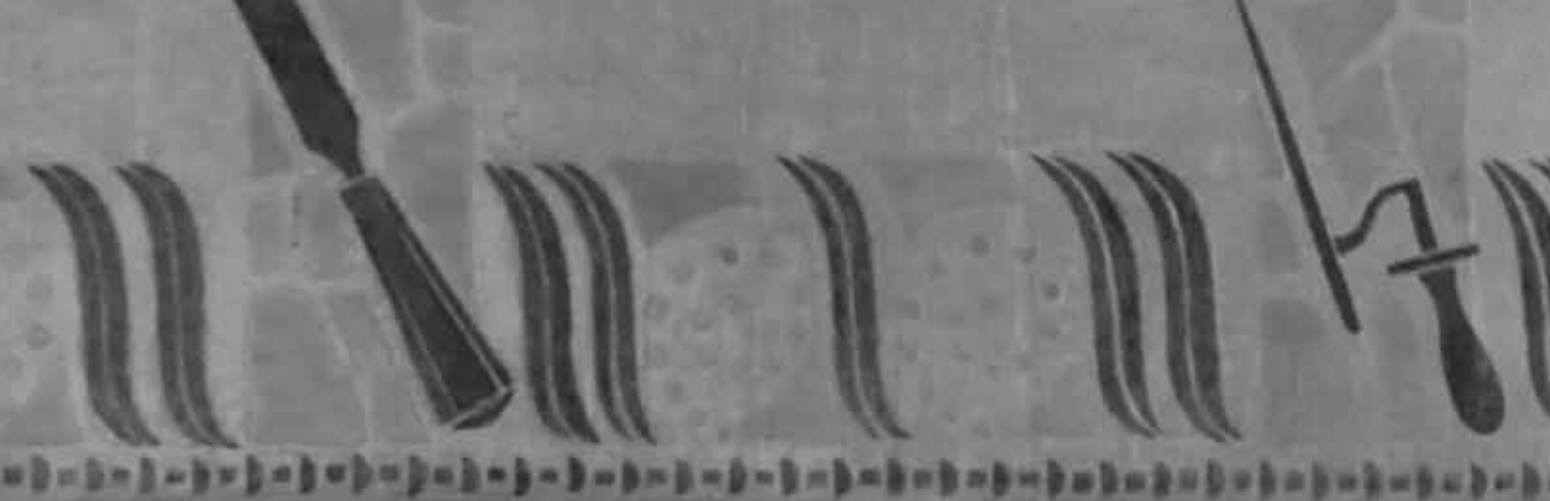
Höystetään soppaa vielä yhdellä tiedonmurusella. Tutkimusten perusteella Suomessa yli 500 päivää työmarkkinatulla olleille asetettu aktiivointikausi ei lisännyt työllistymisiä. Luonteva johtopäätös tästä havainnosta on, että aktiivointi pitää aloittaa aikaisemmin.

Näillä tiedoilla pitäisi sitten suunnitella aktiivointipolitiikan kokonaisuudistus. Päätöksenteko on kuulemma kiireistä

hommaa, joten aloitetaan pakollisuudesta. Aktiivointi kuuluu siis julkiselle vallalle. Aktiivointia kannattaa myös varhentaa nykyisestä. Kohdellaanpa eri työttömyysturvalajeja yhdenvertaisesti ja sidotaan aktiivointijakson alku työnhakujakson pituuteen. Tämä motivoi ihmisiä poistumaan työttömyydestä, mutta monikohan näin tekee? Ja mitä pitäisi tehdä aktiivointijakson aikana?

Paniikki nousee. Toimenpiteiden lisäksi pitäisi päättää vielä aktiivointijakson ajankohta ja pituus, valvonta, ilmoittautumiset, sanktiot... Tutkimukset kertovat tiukemman valvonnan ja tiuhempien ilmoittautumisten lyhentävän työttömyysjaksoja, mutta mitenkähän usein niitä pitäisi tehdä? Sanktioistakin taisi olla tuloksia, mutta eipä niissäkään ollut kovin tarkkoja suosituksia. Deadline lähestyy, lisätietoa kaivataan, mutta kovin harva tuntuu tutkivan näitä asioita.

Olkoot. Pakko nostaa keppi- ja porkkanakädet pystyyn ja todeta, että tutkimustulosten pohjalta kokonaisuudistus jäi lähtötelineisiin. Näitä palikoita on melkoisen hankala kirjoittaa yksityiskohdiksi lakipykäliksi. Onneksi meillä on lakeja kirjoittavat virkamiehet ja päätöksiä tekevät päättäjät. Miten he sen oikein tekevät? ■

KARI HÄMÄLÄINEN työskenteli
tutkijana Palkansaajien tutkimus-
laitoksessa vuosina 1999-2001.